

**ДАРХАН-УУЛ АЙМГИЙН ШАРЫН ГОЛ СУМЫН НУТАГТ ОРШИХ
ШАРЫН ГОЛЫН НҮҮРСНИЙ УУРХАЙН 2024 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ
МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТИЙН ТАЙЛАН**

/Тусгай зөвшөөрлийн дугаар – MV-001498/

/РД: 2050374/

ХЯНАСАН:

БОАЖЯ-ны ХБОБЗГ-ын ахлах шинжээч: /Ц.Жаргалнэмэх /

ХЭРЭГЖИЛТИЙГ ГАРГАСАН:

“Шарын гол” ХК-ийн Гүйцэтгэх захирал...../Б. Мэндсайхан /

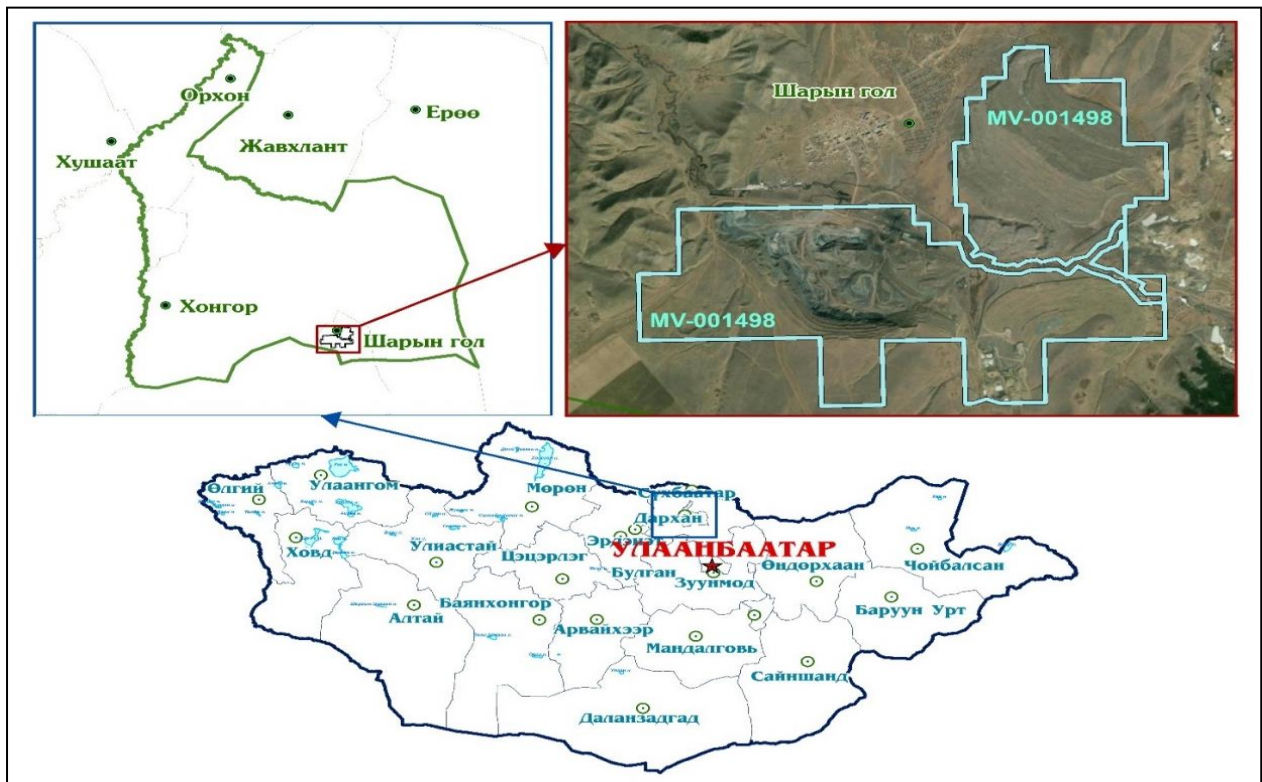
“Шарын гол” ХК-ийн БОМэргэжилтэн...../Б. Амангельд /

2024 он

I. ТӨСЛИЙН ТАЛБАЙН ЕРӨНХИЙ МЭДЭЭЛЭЛ

Шарын голын нүүрсний уурхай нь Улаанбаатар хотоос баруун тийш 250 км, Дархан хотоос 45 км, Шарын гол сумаас 2.6 км-т Шарын голын хөндий, Буянтын хөндийн адаг уулзвар орчмыг хамарсан байдаг. MV-001498 тоот ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийн дугаартай төслийн талбай нь 1767.19 га хэмжээтэй.

Шарын гол сум нь Хэнтийн нурууны салбар Дархан-Уулын өвөрт далайн түвшнээс дээш 920 м өндөрт оршдог, 16060 га нутаг дэвсгэртэй, 2.1 мянган өрхтэй, 57.0 мянган толгой мал бүхий 200 гаруй өрх хөдөө амьдардаг. Шарын гол сум зүүн болон зүүн урд талаараа Сэлэнгэ аймгийн Баянгол, Мандал сум, бусад талаараа Дархан-Уул аймгийн Хонгор сумтай хиллэдэг. Улаанбаатар хотоос 210 км, Дархан-Уул аймгаас 75 км авто замаар холбогдсон, Дархан-Шарын голыг холбосон станц, 109.5 км урттай төмөр зам, 1900 тн дизель түлш, бензин хадгалах нефтийн 4 агуулах бүхий орчин үеийн холбоо мэдээллийн сүлжээнд холбогдсон дэд бүтэц хөгжсөн томоохон суурин юм.

MV-001498 тоот ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийн дугаартай талбайн байршил

Хүснэгт 1. MV-001498 тоот ашиглалтын тусгай зөвшөөрөлтэй талбайн солбицол

№	Уртгар	Өргөрөг	№	Уртгар	Өргөрөг
1	106° 27' 26.2"	49° 15' 31.91"	56	106° 28' 23.17"	49° 13' 28.21"
2	106° 27' 26.2"	49° 15' 14.91"	57	106° 28' 19.81"	49° 13' 30.79"
3	106° 28' 12.21"	49° 15' 14.91"	58	106° 28' 21.91"	49° 13' 33.35"
4	106° 28' 12.21"	49° 14' 42.91"	59	106° 28' 12.58"	49° 13' 36.88"
5	106° 28' 37.21"	49° 14' 42.91"	60	106° 28' 11.15"	49° 13' 36.88"
6	106° 28' 37.21"	49° 14' 15.71"	61	106° 28' 11.15"	49° 13' 37.44"
7	106° 28' 17.82"	49° 14' 15.94"	62	106° 28' 7.14"	49° 13' 38.96"
8	106° 28' 17.71"	49° 14' 11.91"	63	106° 28' 3.58"	49° 13' 40.88"
9	106° 28' 11.2"	49° 14' 11.91"	64	106° 27' 59.74"	49° 13' 40.95"
10	106° 28' 11.2"	49° 13' 36.92"	65	106° 27' 49.76"	49° 13' 43.74"
11	106° 28' 34.2"	49° 13' 36.92"	66	106° 27' 56.93"	49° 13' 49.45"
12	106° 28' 34.2"	49° 13' 5.91"	67	106° 28' 0.71"	49° 13' 50.45"
13	106° 27' 20.2"	49° 13' 5.91"	68	106° 28' 1.16"	49° 13' 51.32"
14	106° 27' 20.2"	49° 12' 34.92"	69	106° 28' 3.4"	49° 13' 51.71"
15	106° 26' 52.31"	49° 12' 34.92"	70	106° 28' 5.84"	49° 13' 52.36"
16	106° 26' 44.67"	49° 12' 36.97"	71	106° 28' 6.65"	49° 13' 53.03"
17	106° 26' 43.41"	49° 12' 36.98"	72	106° 28' 8.65"	49° 13' 55.77"
18	106° 26' 35.56"	49° 12' 34.92"	73	106° 28' 8.61"	49° 13' 58.34"
19	106° 26' 31.2"	49° 12' 34.92"	74	106° 28' 8.85"	49° 13' 59.46"
20	106° 26' 31.2"	49° 13' 6.92"	75	106° 28' 11.16"	49° 14' 0.58"
21	106° 25' 41.2"	49° 13' 6.92"	76	106° 28' 11.16"	49° 14' 4.58"
22	106° 25' 41.2"	49° 12' 34.92"	77	106° 28' 7.78"	49° 14' 4.64"
23	106° 25' 3.2"	49° 12' 34.92"	78	106° 28' 3.77"	49° 14' 1.11"
24	106° 25' 3.2"	49° 13' 8.92"	79	106° 28' 1.11"	49° 13' 55.48"
25	106° 23' 13.2"	49° 13' 8.92"	80	106° 27' 54.66"	49° 13' 53.26"
26	106° 23' 13.21"	49° 13' 41.92"	81	106° 27' 47.39"	49° 13' 47.27"
27	106° 23' 38.21"	49° 13' 41.92"	82	106° 27' 39.26"	49° 13' 45.99"
28	106° 23' 38.21"	49° 14' 13.91"	83	106° 27' 34.43"	49° 13' 43.19"
29	106° 26' 2.21"	49° 14' 13.91"	84	106° 27' 29.28"	49° 13' 46.38"
30	106° 26' 2.21"	49° 14' 4.91"	85	106° 27' 19.51"	49° 13' 44.82"
31	106° 26' 11.2"	49° 14' 4.91"	86	106° 27' 16.89"	49° 13' 45.92"
32	106° 26' 11.2"	49° 13' 54.91"	87	106° 27' 10.2"	49° 13' 45.32"
33	106° 26' 29.86"	49° 13' 54.91"	88	106° 27' 4.78"	49° 13' 42.96"
34	106° 26' 29.85"	49° 13' 54.82"	89	106° 27' 2.99"	49° 13' 44.22"
35	106° 26' 29.67"	49° 13' 54.45"	90	106° 26' 58.86"	49° 13' 43.4"
36	106° 26' 31.35"	49° 13' 50.12"	91	106° 26' 50.13"	49° 13' 44.66"
37	106° 26' 32.54"	49° 13' 46.97"	92	106° 26' 51.13"	49° 13' 47.09"
38	106° 26' 36.61"	49° 13' 43.44"	93	106° 26' 42.93"	49° 13' 49.41"
39	106° 26' 43.41"	49° 13' 43.36"	94	106° 26' 38.41"	49° 13' 47.94"
40	106° 26' 45.93"	49° 13' 41.37"	95	106° 26' 37.15"	49° 13' 49.51"
41	106° 26' 57.38"	49° 13' 39.41"	96	106° 26' 40.8"	49° 13' 51.98"
42	106° 27' 6.75"	49° 13' 39.24"	97	106° 26' 35.44"	49° 13' 58.79"
43	106° 27' 12.71"	49° 13' 40.84"	98	106° 26' 34.21"	49° 13' 59.3"
44	106° 27' 29.33"	49° 13' 41.05"	99	106° 26' 34.21"	49° 14' 13.91"
45	106° 27' 34.47"	49° 13' 38.67"	100	106° 26' 28.2"	49° 14' 13.91"
46	106° 27' 37.1"	49° 13' 38.72"	101	106° 26' 28.2"	49° 14' 44.92"
47	106° 27' 41.82"	49° 13' 42.47"	102	106° 26' 36.21"	49° 14' 44.92"

48	106° 27' 49.96"	49° 13' 39.28"	103	106° 26' 36.21"	49° 15' 6.92"
49	106° 28' 0.95"	49° 13' 36.61"	104	106° 26' 47.21"	49° 15' 6.92"
50	106° 28' 4.07"	49° 13' 34.73"	105	106° 26' 47.21"	49° 15' 16.91"
51	106° 28' 8.51"	49° 13' 34.06"	106	106° 27' 0.2"	49° 15' 16.91"
52	106° 28' 19.5"	49° 13' 23.37"	107	106° 27' 0.2"	49° 15' 28.52"
53	106° 28' 34.08"	49° 13' 23.81"	108	106° 27' 2.22"	49° 15' 28.51"
54	106° 28' 34.08"	49° 13' 27.6"	109	106° 27' 6.4"	49° 15' 31.08"
55	106° 28' 31.24"	49° 13' 28.14"	110	106° 27' 6.4"	49° 15' 31.91"

II. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ ТӨЛӨВ БАЙДЛЫН ТОВЧ МЭДЭЭЛЭЛ

Уур амьсгал

Дархан-Уул аймгийн нутаг дэвсгэрт агаарын дундаж температур 1 дүгээр сард - 30 градус, 7 дугаар сард +20 орчим хэмтэй байдаг. Дархан хотод агаарын үнэмлэхүй их температур +43 градус бол үнэмлэхүй бага температур -44 градус ба агаарын жилийн дундаж температур энэ бүс нутагт -1 градус юм. Хур тунадасны жилийн нийлбэр 300-400 мм. Тогтвортой цасан бүрхүүлтэй байх хоногийн тоо 150. Дархан-Уул аймагт нар гийгүүлэх хугацаа жилд 2700 цагаас бага байдаг. Өвлийн нэг өдөр нар гийгүүлэх хугацаа 5 цаг бол зуны нэг өдөр нар гийгүүлэх хугацаа 9 цаг тус тус байна. Дархан-Уул аймгийн нутаг дэвсгэрт 1993 оноос хойш 31 жилд их хүйтрэлт 517 өдөр, их халуун 358 өдөр, хүчтэй салхи 41, шороон шуурга 159, цасан шуурга 195 удаа, аадар бороо 79, их цас 93 удаа тус тус орсон байна. Өвлийн улиралд цас бага орсны улмаас хавар хуурайшилт ихсэж, хүчтэй салхи, шороон шуургатай байх хоногийн тоо сүүлийн жилүүдэд өсөж байна.

Газрын гадарга

Дархан Уул аймгийн Шарын гол сумын нутаг дэвсгэр нь Хангай Хэнтийн уулархаг их мужид хамрагдана. Хангай-Хэнтийн их мужийн уулс голдуу налуу хажуутай тул хөрсөн бүрхэвч бүрэлдэн тогтоход тааламжтай нөхцөлийг бий болгодог. Үүний ачаар хөрс харьцангуй зузаан бөгөөд ялзмаг болон тэжээлийн бодис ихтэй байна. Уулархаг гадаргын улмаас хөрсний бүршил бий болж, ялангуяа уулсын ар, сүүдэр хажууд тод илэрнэ. Тус нутгийн уул нурууд далайн түвшнээс дээш дунджаар 1300-1400 м өндөр, харин тал хөндий хэсэгтээ далайн түвшнээс дээш 1200-1300 орчим метр өндөрт өргөгдсөн нь хээрийн судалгааны үр дүнд илэрсэн болно. Мөн газрын гадарга уул үүсэх тектоник үйл явцад аажим орсон нь уулсын атираашил, хагарал бараг үгүй бөгөөд уулын

орой мөлгөр байгаагаас илэрхий байна. Харин хур тунадасны усны үйл ажиллагаагаар идэгдэлд орсон гуу жалга цөөнгүй ажиглагдана.

Ургамал

Монгол орны ургамлын аймгийг газарзүйн байрлал, онцлогоос хамааруулан 16 ангилсан байдаг. Энэхүү ангиллаар Дархан-Уул аймгийн нутаг дэвсгэр тус ангиллаар ургамал газарзүйн 2 тойрогт хамаардаг ба үүнд Монгол-Дагуурын уулын ойт хээр болон Хэнтийн уулын тайгын тойрогт багтана. Эдгээр тойргуудад дараах зүйл ургамал тархсан байдаг. Дархан-Уул аймгийн иргэд газар тариалан, бэлчээрийн чиглэлээр газар ашиглалт явуулдаг учир бэлчээрийн ургамал зонхилно. Бэлчээрийн тусгаг бүрхцэд хамгийн олон тааралдах зүйл нь ширэг улалж байгаа ба нийт ургамлан бүрхэвчийн 30 орчим хувийг эзэлж байна. Үүний дараагаар хялгана, ишгүй гичгэнэ, дэрвээн хазаар өвс, агь зэрэг юм. Мөн хагд өвс, дэлхээ тогторгоно, бяцхан навчит болон нарийн навчит харгана тааралдана. Дархан сумын төвийн ойролцоох бэлчээрт ширэг улалж, бяцхан навчит болон нарийн навчит харгана, ишгүй болон имт гичгэнэ, агь шарилж ихээр ургаж бэлчээр доройтож малын шим тэжээлт ургамлууд ховордсон байна.

Шарын гол сумын нутгаар хялгана, ширэг улалж, хиаг, гандбадраа, дэрвээн хазаар өвс, ерхөг, шарилж, биелэг зэрэг ургамал ургаж Дархан уул, Олон хөтлийн орчим малчид ихээр зусаж, мал бэлчээрлэлтийн даац хэтэрснээс ургамал малд нэлээд идэгдсэн 5.5-8.1цн, Санжинт багийн Буянт орчмоор га-аас 9-10 цн ургацтай байгаа юм. Ер нь Дархан, Шарын гол сумын нутагт мал бэлчээрлэх газар нутаг багатай тул зэргэлдээ сумдын нутагт орж зусдаг.

Усан орчин

Уст үе давхарга: Гидрогеологийн судалгаа явуулсан Шарын голын талбай нь Н.А.Мариновын ангиллаар Хангай-Хэнтий уулын атираат мужийн газрын доорх усны бүсэд хамаарна. Судалгааны ажлын үр дүн, уст үеийн чулуулгийн бүтцийн онцлог байдлыг харгалзан үзэж дараах уст бүрдлийг ялгаж байна. Үүнд:

- *Дээд дөрөвдөгч болон орчин үеийн голын гаралтай сэвсгэр хурдасны уст бүрдэл*
- *Шарын голын формацын нүүрс агуулагч чулуулгийн уст бүрдэл*

Нүүрсний дээрх уст үе, давхаргын ан цавшилт нь гүн руугаа багасаж энэ уст үеийн ус нэвтрүүлэх чадвар мөн багасна. Нүүрсний дээрх үеийн дээд хэсэгт шүүрэлтийн итгэлцүүр 9.6-23 м/хоног байхад 100 м гүнд 3.5 м/хоног, 250 м-ийн гүнд 0.5м/хоног болж

багасна (1968-1969 онуудад явуулсан гидрогеологийн судалгааны ажлын үр дүнгийн тайлан)

III. 2024 ОНД ЯВУУЛСАН УУЛЫН АЖИЛ

Шарын голын нүүрсний уурхай 2024 онд нийт 1.800.000 мянган тн нүүрс олборлож 8.7 сая м³ хөрс хуулж ажиллалаа.

Ил уурхайг ашиглах явцад эвдэрсэн газрыг ангилан үздэг бөгөөд нөхөн сэргээлтийн стандартад заасны дагуу ил уурхайн дэнжилсэн их гүнтэй хэлбэрт багтдаг, налуу нь (8-30⁰) буюу эгц (30⁰ –аас дээш) уналтай гүний тогтоцтой ашигт малтмалын биетийн олборлолт, дотоод овоолго бүхий ашиглалт явуулдаг. Ил уурхайн хажууг дагасан доголууд, уланд ёроол, доголуудад налуу хажуу үүсдэг ба нийт гүний хэмжээ жинхэнэ налууугай харьцах гүн нь 178 м, доголын хажуугийн налуу 45 –аас дээш өнцөгтэй байна.

IV. БАЙГАЛ ОРЧНЫГ ХАМГААЛАХ ЧИГЛЭЛЭЭР ХЭРЭГЖҮҮЛСЭН АРГА ХЭМЖЭЭ

“Глобал Энвайрон” ХХК -ийн хийсэн БОНБНҮ –нд тусгагдсанаар орчны төлөв байдалд үзүүлж болзошгүй нөлөөллийн хэлбэрийг байгалийн төрөл зүйлийн өөрчлөлт, байгалийн нөөцийн ашиглалт, байгал орчны өөрчлөлт, нийгэмд үзүүлэх нөлөө, байгалийн цогцолборт үзүүлэх нөлөө, эдийн засаг – байгаль орчин гэсэн 7 төрөлд бүлэглэн авч үзсэн. Шарынголын уурхайг ашиглах явцад байгал орчинд үзүүлэх нөлөөлөл 16, нийгэм эдийн засагт үзүүлэх нөлөөлөл 9, бусад нөлөөлөл 3 байна. Дээр өгүүлсэнээр болзошгүй нөлөөллийн судалгааны үр дүнгээс үзэхэд уурхай ашиглах явцад хөрс, агаар, ургамал, гүний ус, геологийн тогтцод ихээхэн нөлөөлдөг байна.

Сөрөг нөлөөлөлтэй тэмцэхийн тулд:

А. Нүүрсний өөрөө шаталттай тэмцэх

Б. Тэсэлгээнээс үүсэх тоос болон хорт хийг бууруулах

В. Уулын цул тээвэрлэх үеийн тоосжилтыг бууруулах

Г. Эвдэрсэн газрыг нөхөн сэргээх

Д. Гадаргын болон гүний усыг хамгаалах арга хэмжээнүүдийг цогцоор нь шийдвэрлэн ажиллах шаардлагатай юм.

Ашиглалтын технологийг оновчтой болгох замаар мөн агуулахын нүүрсний хадгалалтын горимыг зөв баримталсанаар нүүрсний шаталтаас хамгаалсан бөгөөд тэсэлгээний ажлыг сүүлийн үеийн шинэ технологи ашиглан гүйцэтгэж байгаа нь тэсэлгээнээс үүсэх тоос болон хорт хийг үлэмж хэмжээгээр бууруулсан.

Мөн зам усалгааны HOWA маркын автосамосвалыг тогтмол ажиллуулан карьерын зам, ачих буулгах үеийн тоосыг нилээд хэмжээгээр дарж сөрөг нөлөөллийг бууруулах чиглэлд ажиллаж байна.

IV.1 Агаарын бохирдлыг бууруулах:

А. Уурхайн карьерт үүссэн галын цэг, голомтуудыг устгах ажлыг ээлж дараатайгаар төлөвлөн гүйцэтгэж ажилласан.

Шатсан нүүрсийг тасалж, хучилт хийн унтрааж байна.

Галын голомтыг усаар шүршиж унтрааж байгаа байдал

Зураг 5. Шаталт үүссэн талбайг хөрсөөр хучилт хийж унтраасан байдал

3 цэгт НІТАСНІ маркын 100 тн -ын 4 машинаар 6 ээлжээр тасралтгүй хөрс буулгаж унтраасан. Нүүрсний хаягдалаас шаталт үүсдэг, шаталт үүссэн голомтонд элс хайраг буулгаж унтраана ажиллаж байна.

Б. Тоосжилтыг багасгах зорилгоор авто замуудын усалгаа арчилгааг тогтмол хийх, өрөмдлөг тэсэлгээнээс үүсэх тоос болон хорт хийг багасгах ажлуудыг хийж гүйцэтгэсэн.

Замын тоосжилт дарах ажил /дулааны улиралд ээлжийн туршид 10-13 удаа усалдаг

В. 2024 онд тэсэлгээний ажлыг батлагдсан паспортын дагуу хийж, 2020 оны 8 -р сард үйлдвэрлэлийн зориулалттай тэсэлгээний ажил явуулах тусгай зөвшөөрөл авч 2020 оны 11 -р сард өөрсдийн тэсэлгээний багийг бүрдүүлсэн. Тэсэлгээний ажлыг Нонель системээр хийж эхэлснээр нэг эгшинд тэсрэх бодисын хэмжээ багасаж, тэсрэлтийн хүчийг хөрсөнд нь шингээж өгснөөр агаарт цацагдах тоос, хорт хийн хэмжээ багасаж, хөрсний чулуулгийн бутлагдлын чанарыг сайжруулах, чулуулгийн шидэгдэл, хөрсний тархалтыг багасгах боломж бүрдсэн бөгөөд тэсэлгээний үед бороожуулалт маягаар усалгаа хийж тоосжилт үүсгэхээс сэргийлэн ажиллаж байна.

IV.2 Нөхөн сэргээлт, дүйцүүлэн хамгаалалт

Нөхөн сэргээлтийн ажлыг хийхдээ “Уул уурхайн үйлдвэрлэлийн үйл ажиллагаагаар эвдэрсэн газрын нөхөн сэргээлт, Техникийн шаардлага” стандартыг баримтлан Уурхайн сул орон зайд баруун хойд хэсэгт нийт 1.2 сая м3 хөрсөөр дүүргэлт хийсэн. 2024 онд техникийн нөхөн сэргээлтээр 10 га техникийн нөхөн сэргээлт хийсэн талбайд 10 га талбайд бууц, шимт хөрсөөр хучиж 1000 ш улиас мод, 500 ш агч мод тус тус тарьж 300 кг царгас согооврын үр цацаж биологийн нөхөн сэргээлт хийсэн Дархан уул аймгийн байгаль орчны газрын мэргэжилтэн Шарын гол сумын Байгаль

орчны комисс 2024 онд хийсэн нөхөн сэргээлтийн талбайг танилцуулж хүлээлгэн өгсөн.

Комиссын бүрэлдэхүүн:

- Байгаль орчны газрын Газар, газрын хэвлий,
нөхөн сэргээлт хариуцсан мэргэжилтэн: А.Энхжин
- Байгаль орчны газрын Усны асуудал хариуцсан мэргэжилтэн Я.Батбилэг
- Байгаль орчны мэргэжилтэн А. Амаржаргал
- Сумын Байгаль хамгаалагч М. Батнасан
- Сумын Газрын даамал Д. Болорцэцэг

Техникийн нөхөн сэргээлт хийсэн талбайд бууц буулгаж буй байдал

Бууцаар хучилт хийсний дараа шимт хөрсөөр дахин хучилт хийж биологийн нөхөн сэргээлтэнд талбайг бэлдэж буй байдал

1. Биологийн нөхөн сэргээлт хийсэн ажил

Талбайн хэмжээ 10 га

- Техникийн нөхөн сэргээлт хийсэн талбайд элс 50 см зузаан, 10 см бууц , 10 см шимт хөрс хучилт хийсэн
- *Нөхөн сэргээлт хийсэн талбайн налуу хэсгийг шар шавар элсээр хучсан.*

Шар шавар- 50.000м³, Бууц-1000м³, Шимт хөрс- 10.000м³

Хучилт хийсэн зураглал

Биологийн нөхөн сэргээлтийн зардал

дд	Нэр төрөл	Хэмжээ	Үнэ	Нийт
1	Зүлэгний үр	300 кг	1 кг* 25.000	7.500.000
2	Царгас	100 кг	1 кг *28.000	2.800.000
3	Улиас мод	1000 ш	1 ш *27.000	27.000.000
4	Агч	500 ш	1 ш *27.000	13.500.000
5	Шланк 20Ф	500м	1м * 2000	1.000.000
7	Бордоо	10 кг	1кг * 50.000	500.000

10 га талбайг тойруулаад Улиас-1000 ш , Агч-500 ш мод, нарийн соортын зүлэг тарьсан. Тарих модны өндөр 120 см – 200 см өндөртэй Улиас, Агч нь уул уурхайн биологийн нөхөн сэргээлтэнд тохиромжтой бөгөөд хөрс голохгүй, тэсвэртэй 1 жилд 20-30 см өндөр ургадаг навчид мод юм.

Шарынгол сумын БО –ы комисст нөхөн сэргээлтийн ажлыг танилцуулж байна.

Нөхөн сэргээлтийн ажлын болон байгаль орчинд зарцуулсан зардал

№	Нөхөн сэргээлтийн ажлын төрөл	Ажлын хэмжээ	Зардал
1	Уурхайн суларсан орон зайд гадаад дотоод овоолгоор	4.8 сая м3 хөрс	Үйлдвэрлэлийн үйл ажиллагааны зардалд
2	Техникийн нөхөн сэргээлт хийсэн талбай -	10 га 1.2.0 сая м3 хөрс	30.0 сая.төг
3	Биологийн нөхөн сэргээлт болон тэрбум мод тарьсан зардал, усалгааны тоног төхөөрөмж Буянтын уурхайн санжүүжилтээр усалгааны систем болон биологийн ажил түрж тэгшлэх	10 га , 1000 ш Улиас, 500 ш Агч	50.0 сая.төг 35.0 сая төг
4	Таван талтын биологийн нөхөн сэргээлт	0.5 га олон нас ургама тарьсан	10.0 сая
	НИЙТ		125.0 сая/төг

Таван талтын гэрээний дагуу хийгдсэн ажил

MV-001498 ашиглалтын тусгай зөвшөөрөлтэй Шарын гол ХК-тай Шарын голын нүүрсний ордын Усны сан бүхий газрын энгийн хамгаалалттай бүсэд олборлолт явуулж, нөхөн сэргээх үйл ажиллагааны тухай 2018 оны 08 дугаар сарын 29-ний өдөр байгуулсан №УС-36/2018 тоот гэрээгээр тогтоосон энгийн хамгаалалтын бүсэд 94,98 га талбай хамаарагддаг.

Онцгой хамгаалалтын бүсийн шарын гол болон шаазгайтын гол дагуу хог хаягдлын цэвэрлэгээг 3 удаа хийж, нийт 180 гаруй ажилчдыг оролцуулсан.

2024.05.20

Онцгой хамгаалалтын бүстэй давхцалтай талбайг тогтмол цэвэрлэж, нөхөн сэргээх ажлын хүрээнд 6-р сард 3 удаа цэвэрлэгээ хийсэн.

2023 оны 10 сард хийсэн техникийн нөхөн сэргээлт хийсэн талбайд 2024 оны 6 дугаар сард биологийн нөхөн сэргээлт о ургамал согоовор, царгас тарьсан.Талбайн хэмжээ 0.6 га

Биологийн нөхөн сэргээлт хийсний дараах зураг

8 сарын 1 н ы ургамлын ургалтын байдал

Онцгой хамгаалалтын бүсэд 0.5 га эвдэрсэн газрыг түрж тэгшлэж шимт хөрсөөр хучилт хийсэн.

Шимт хөрсөөр хучилт хийж буй байдал

Газрын тухай хууль, Газрын хэвлийн тухай хууль, Ойн тухай хууль, Ой хээрийн түймрээс хамгаалах тухай, Ургамал хамгааллын тухай, Байгаль орчин, Эвдэрсэн газрын нөхөн сэргээлт, нэр томьёо, тодорхойлолт MNS 5914 :2008, Байгаль орчин, Уул уурхайн үйлдвэрлэлийн үйл ажиллагаагаар эвдэрсэн газрын ангилал MNS 5915:2008, Байгаль орчин, Газар шорооны ажлын үед үржил шимт хөрс хуулалт, хадгалалт MNS5916:2008, Байгаль орчин, Уул уурхайн үйлдвэрлэлийн үйл ажиллагаагаар эвдэрсэн газрын нөхөн сэргээлт. Техникийн ерөнхий шаардлага MNS5917:2008, Байгаль орчин, эвдэрсэн газрыг ургамалжуулах, Техникийн ерөнхий шаардлага MNS 5918:2008 мөрдөн ажиллаж байна.

Хөрсний бохирдлоос хамгаалах сэргийлэх чиглэлээр

Үйлдвэрийн талбайд тогтмол цэвэрлэгээ хийх, мод бут тарих, хөрсийг хамгаалах, бохирдлыг багасгах ажлуудыг хийж гүйцэтгэсэн. Компанийн эзэмшлийн талбай болон сумын хуваарьт зам талбайд тусгай хуваарийн дагуу хариуцаж авсан хэсгүүдээ нэгжийн ажилтануудын хүчээр цэвэрлэж, гүйцэтгэлийг тайлагнаж ажилласан.

Жилдээ 2, 3 удаа хавар намрын улиралд Шарын голын 2 талын эргийг Шарын гол ХК -ийн нийт ажилчдын хүчээр цэвэрлэж хэвшсэн.

2024 онд сумын Засаг даргын захирамжийн дагуу Шарын голын 2 талын эргийг уурхайн ажилчид цэвэрлэх ажил хийж байна

Шарын голын 2 талын эргийг уурхайн ажилчид цэвэрлэх ажил хийж байна.

Голын эргийг жилд 2 удаа цэвэрлэж байна

Химийн бодисын эрсдэлийн менежмент

Уурхайн үйл ажиллагааны явцад хөрсийг нефтийн бүтээгдэхүүнээр (шатахуун, түлш) бохирдуулахгүй байхад онцгой анхаарах, түүний дотор түлшний агуулах орчим аюулгүй ажиллагааны дүрмийг чанд сахин ажиллаж байна. Мөн техникүүд сар болгон тосолгоо үйлчилгээ хийлгэдэг, түүнээс гарсан тос масло, аюултай шингэн бодисуудыг хадгалах агуулахыг 2014 онд барьж ашиглаж байна.

Нефтийн гаралтай зүйлээр бохирдсон талбайд хөрсний цэвэрлэгээ хийж хоргүйжүүлэн, орчинд усаар дамжиж тархахаас сэргийлэх шаардлагатай тул хөрс бохирдсон тухай бүрт шаардлага тавьж яаралтай цэвэрлэж, зайлуулах арга хэмжээг авдаг. Үндсэн үйлдвэрлэлийн явцад бусад төрлийн химийн болон цацраг идэвхт бодисын хаягдал гарахгүй, сөрөг нөлөөлөл үзүүлэхгүй болно. 2015 оноос уурхайн

ажлын байруудад хэрэглэгддэг химийн бодисын жагсаалт гаргаж бүртгэл хийн ажиллаж байна.

Мөн хаягдал маслыг тусгай зөвшөөрөлтэй ААН -д борлуулж байна. Нүүрс баяжуулах үйлдвэрт хэрэглэдэг химийн бодисуудыг бүртгэн, нийлүүлэгч компаниас химийн бодисын лавлагааг авч харьцаж ажилладаг ажилтануудад танилцуулж ашиглуулж байсан ба Нүүрс баяжуулах үйлдвэр ажиллахгүй зогсох үед дахин ашиглагдахгүй химийн бодисыг нийлүүлэгч компанид нь буцааж хүлээлгэж өгсөн. Ашиглагдсан хаягдал тос маслыг хаягдал тос масло худалдан авах эрх бүхий байгууллага Nigi oil компанид үнэ төлбөргүйгээр хүргэж өгнө ажиллаж байна. Нийт 8000 литр хаягдал маслыг худалдан борлуулсан.

Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр

Агаар орчны бохирдлын хяналт

- 1) Хяналт шинжилгээ явуулах үзүүлэлт: Агаар дахь CO₂, NO₂, SO₂, O₂ ийн болон цацраг идэвхийн агууламжийг тодорхойлох
- 2) Хяналт шинжилгээний төрөл хэлбэр: Сорьц авч шинжилгээ хийх.
- 3) Байршил: Уурхайн болон Шарын гол сумын төв орчимд
- 4) Хяналт шинжилгээг явуулах хугацаа: Мэргэжлийн байгууллагатай тохиролцож жилд хоёр удаа хяналт шинжилгээ хийлгэж байх
- 5) Хот суурин газрын агаарын чанарын журам: Агаарын мандлын сорьц авахад тавих ерөнхий шаардлага
- 6) Тоног төхөөрөмж: Агаарын цацраг идэвх судлах багаж (тайлагнал хүснэгтээр)
- 7) Хяналт шинжилгээний бүртгэл тайлан хийх, батлагдсан маягтын дагуу судалгаа гаргах

Хяналт шинжилгээний ажлын үр дүнг жил бүрийн 12 -р сарын 15 -нд багтааж БОАЖЯам, Орон нутгийн захиргаанд тайлагнаж, Дархан – Уул аймгийн Цаг уур Орчны хяналт шинжилгээний албаар шинжилгээ хийлгэж ажиллалаа.

Шарынгол сумын агаарын чанарын тойм

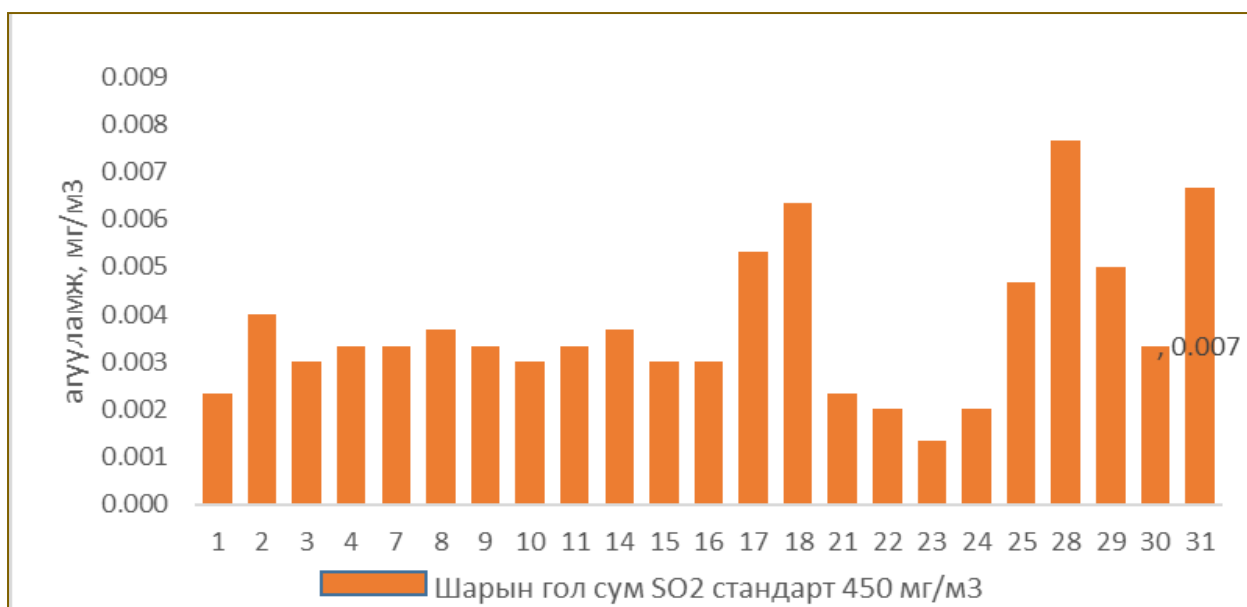
2024 оны 09 дугаар сарын 01-31-ний өдрийн Шарын гол сумын агаарын чанар тодорхойлсон үзүүлэлтүүдээс түгээмэл бохирдуулагч хүхэрлэг хий /SO₂/, азотын давхар исэл /NO₂/-ийн агууламж гадаад орчны агаарын чанарын MNS4585:2016 стандарттай

харьцуулахад нэг удаагийн сорьцын зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээнээс давсан тохиолдолгүй.

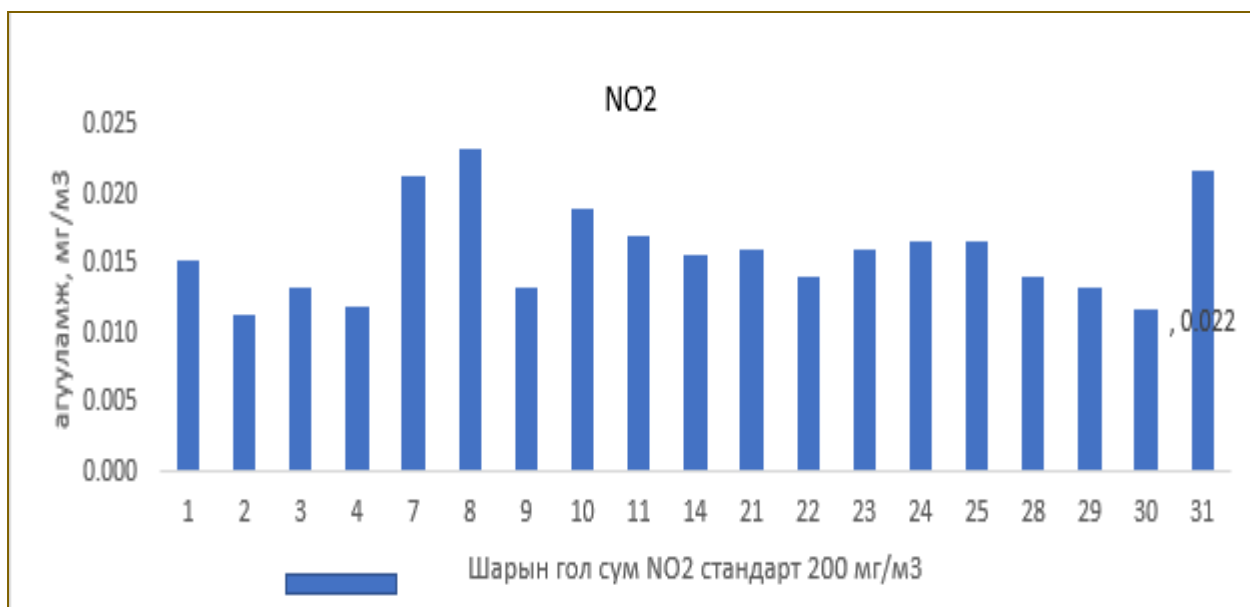
Хүснэгт 3. Агаарын чанарын дүн

№	Агаар бохирдлын үзүүлэлтүүд		Шарын гол сум
1	Хүхэрлэг хий /SO ₂ /, мг/м ³	Дундаж	0.004
		Хамгийн их	0.013
2	Азотын давхар исэл/NO ₂ /, мг/м ³	Дундаж	0.016
		Хамгийн их	0.042

Шарын гол суманд агаар дахь хүхэрлэг хий /SO₂/, азотын давхар исэл /NO₂/-ийн агууламж өмнөх сарын орчим байсан.

Зураг 27. Шарын гол сумын агаар дахь хүхэрлэг хийн агууламж 10 дугаар сарын дундаж

Агаарын бохирдлын шинжилгээ

Усны бохирдлын хяналт

- 1) Хяналт шинжилгээ явуулах үзүүлэлт. Нефтийн бүтээгдэхүүн, органик, бүх бодис, бүх төрлийн азотын нэгдэл, уран хүхэр, гэдэсний савханцрын хэмжээ
- 2) Хяналт шинжилгээний төрөл хэлбэр: Усны дээж авч шинжилгээ хийх
- 3) Гүний усны урсцын доод талд ажиглалтын цооногоос, уурхайн уснаас, харин голын уснаас дээж авахдаа дээд ба доод цэгүүдээс
- 4) Хяналт шинжилгээ явуулах хугацаа: Улиралд нэг удаа мэргэжлийн байгууллагаар хийлгэх
- 5) Аргачлал: Ундны усны эрүүл ахуйн шаардлага, түүнд тавих хяналт УСТ 900-92 Ахуйн зориулалттай усны төвлөрсөн хангамжийн эх булаг сонгох журам ба эрүүл ахуйн шаардлага УСТ 899-92, МОНГОЛ УЛСЫН СТАНДАРТ NNS-42888-95
- 6) Тоног төхөөрөмж: Мэргэжлийн байгууллагатай харилцан тохирсон гэрээний үндсэн дээр хийлгүүлж байх. Хяналт шинжилгээний ажлын үр дүнг жил бүрийн 12 -р сарын 15 -нд багтааж БОАЖЯам, Орон нутгийн захиргаанд тайлагнаж, Дархан – Уул аймгийн Цаг уур Орчны хяналт шинжилгээний албаар шинжилгээ хийлгэж ажиллалаа.

Шинжилгээнд сорьц авч буй байдал

Хөрсний элэгдэл бохирдол

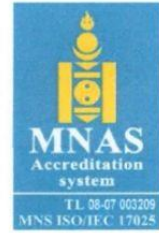
- 1) Хяналт шинжилгээ явуулах үзүүлэлт: Уурхайн хөрсний аргохимийн үзүүлэлт, бохирдол, цацраг идэвхт элементүүд, эдэлбэр газрын ашиглалтын гэрээ, нөхөн сэргээх, хамгаалах ажлын төлөвлөгөө, тайлан бүртгэлийг жил бүр гаргах
- 2) Байршил: Уурхайн ашиглалтын болон овоолгуудын өнгөн гадаргаас
- 3) Жил бүрийн: 15/ ҮШ-15/IX
- 4) Аргачлал: Газрын төлөв байдал, чанарын хяналт баталгаа явуулах журам, мөн УСТ.12-056-91
- 5) Тоног төхөөрөмж: Мэргэжлийн байгууллагатай хийсэн гэрээний дагуу
- 6) Үр дүнгийн бүртгэл тайлангийн хүснэгт: Эрх бүхий байгууллагаас гаргасан маягтаар тайланг гаргах.

Хяналт шинжилгээний талаарх мэдээллийг тогтоосон хугацаанд БОАЖЯам болон Дархан-Уул аймгийн БОАЖГазраар хянуулж мөн орон нутгийн захиргаанд тайлагнаж байна

ДАРХАН-УУЛ АЙМГИЙН
УС ЦАГ УУР ОРЧНЫ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ТӨВ
БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ
ЛАБОРАТОРИ

Дархан сум, 5 дугаар баг, УЦУОШТ-ийн байр
Утас: 7037-3783, 70374161
E-mail: darkhan-tsaquur@yahoo.com

Дугаар он/№ : 2024/04-5
Сорьц ирүүлсэн газрын нэр, хаяг, утас : “ШАРЫН ГОЛ” ХК
Сорьц авсан хүний нэр, албан тушаал : Т.Бат-Эрдэнэ, экологийн асуудал хариуцсан
байцаагч цагдаагийн ахмад
Сорьцын тоо, төрөл : 1 цэг, Усны химийн шинжилгээ
Сорьц авсан огноо : 2024.06.14
Сорьц шинжилсэн огноо : 2024.06.19-25
Хуудасны тоо : 1/2-1

№	Шинжилгээний аргачлал	Усны химийн шинжилгээний үзүүлэлт	Хэмжих нэгж	MNS 6148:2010 ЗДХ	2030 240601
1	MNS1097:2023	Ca ⁺ /кальци/	мг/л		138.1
2	MNS1097:2023	Mg ⁺ /магни/	мг/л		85.4
3	MNS1097:2023	Na ⁺ +K ⁺ /натри кали/	мг/л		110.5
4	MNS6832:2020	HCO ₃ ⁻ /гидрокарбонат/	мг/л		781.0
5	MNS 6271:2011	SO ₄ ⁻ /сульфат/	мг/л	500	208.5
6	MNS4424:2005	Cl ⁻ /хлорид/	мг/л	350	29.4
7	MNS1097:2023	Нийт эрдэсжилт	мг/л		1128.0
8	MNS6836:2020	Жинлэгдэх бодис	мг/л		253.5
9	MNS6779:2019	Хатуулаг /Ca Mg/	мг-экв/л		12.08
10	MN ISO 7150-1:2006	NH ₄ /аммони/	мгN/л	3.0	1.80
11	MNS6779:2019	NO ₂ /нитрит/	мгN/л	1.0	0.042
12	MNS6834:2020	NO ₃ /нитрат/	мгN/л	50.0	3.42
13	MN ISO 6878:2001	Рэрд /ортофосфат/	мгP/л	3.5	0.054
14	MNS 6272:2011	F /фтор/	мг/л		0.51
15	MNS 4430:2005	Fe /төмөр/	мг/л	0.30	0.20
16	MNS ISO10523:2001	РН /усны орчин/		6.5-8.5	7.61
17	MNS ISO7888:1999	ЕС /ЦДЧ/	µS/cm		1442.0
18	MNS ISO11083:2001	Cr-VI /6 вал-т хром/	мг/л	0.005	илрээгүй
19	MNS 6833:2020	Перманганатын исэлдэх чанар	мг/л		12.1

Товчилсон үг: ЗДХ-Зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ
Кодын тайлбар: 2030240601-Шарын гол ХК-ийн Буянт алтны шүүрэлтийн ус

ШИНЖИЛГЭЭ ГҮЙЦЭТГЭСЭН:
БОШЛ-ИЙН УСНЫ АХЛАХ ШИНЖЭЭЧ
ХЯНАСАН:
БОШЛ-ИЙН ХЯНАЛТЫН ШИНЖЭЭЧ, ЧМ
БАТАЛГААЖУУЛСАН:
УОШХ-ИЙН ДАРГА

Д. ТҮВШИНЖАРГАЛ
Э. САЙНЗАЯА
М. АЛИМАА

Сорилтын дүн нь зөвхөн шинжилсэн сорьцонд хамаарна

ДАРХАН-УУЛ АЙМГИЙН
УС ЦАГ УУР ОРЧНЫ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ТӨВ
БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ
ЛАБОРАТОРИ

Дархан сум, 5 дугаар баг, УЦУОШТ-ийн байр
Утас: 7037-3783, 70374161
E-mail: darkhan-isaquur@yahoo.com

ЛАБОРАТОРИЙН СОРИЛТЫН ТАЙЛАН

Дугаар он/№ : 2024/22
Сорьц ирүүлсэн газрын нэр, хаяг, утас : "ШАРЫН ГОЛ" ХК
Сорьц авсан хүний нэр, албан тушаал : Ө.Алтанзул, БОШЛ-ийн агаарын шинжээч
Сорьцын тоо, төрөл : 4 цэг, агаарын бохирдлын шинжилгээ
Сорьц авсан огноо : 2024.08.16
Шинжилсэн огноо : 2024.08.17
Хуудасны тоо : 1/3

№	Шинжилгээний аргачлал	Агаарын шинжилгээний үзүүлэлт	Хэмжих нэгж	MNS4585: 2016 1 удаагийн сорьцын ХА	Хэмжилт хийсэн цэг			
					1030240801	1030240802	1030240803	1030240804
					20 минутын дундаж агууламж			
1	MNS 0017-2-5-12:2021	Хүхэрлэг хий /SO2/	мкг/м ³	450	10	14	8	11
2	MNS 0017-2-5-11:2021	Азотын давхар исэл /NO2/	мкг/м ³	200	33	42	25	38
3	MNS4048-88	Нийт тоосонцор /20 мин/	мкг/м ³	500	140	125	42	95

Товчилсон үг: ХА-хүлцэх агууламж
Сорьцын код: 1030240801-Буянт алтны уурхайн олборлолтын хэсэг
1030240802-Буянт алтны уурхайн баяжуулагын хэсэг
1030240803-Оффиссын орчин
1030240804-Хаягдлын овоолгын хэсэг

Тайлбар:

- 1) Тухайн сорьц авах, хэмжилт хийх хугацааны цаг агаарын нөхцөл: Агаарын чийгшил 60-63%, агаарын температур 20.1-21.5 градус дулаан, салхи, хойдоосоо 4 м/с хурдтай байсан.
- 2) Агаар дахь хүхэрлэг хий, азотын давхар исэл, нийт тоосны агууламж агаарын чанарын MNS4585:2016 стандартын 1 удаагийн сорьцын дундаж ХА-аас давсан бохирдолгүй байна.

ШИНЖИЛГЭЭ ГҮЙЦЭТГЭСЭН:
БОШЛ-ИЙН АГААРЫН АХЛАХ ШИНЖЭЭЧ
ХЯНАСАН:
БОШЛ-ИЙН ХЯНАЛТЫН ШИНЖЭЭЧ
БАТАЛГААЖУУЛСАН:
УОШХ-ИЙН ДАРГА

Б.ҮҮРИЙНТУЯА
Э.САЙНЗАЯА
М.АЛИМАА

Сорилтын дүн нь зөвхөн шинжилсэн сорьцонд хамаарна

ДАРХАН-УУЛ АЙМГИЙН
УС ЦАГ УУР ОРЧНЫ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ТӨВ
БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ
ЛАБОРАТОРИ

Дархан сум, 5 дугаар баг, УЦУОШТ-ийн байр
Утас: 7037-3783, 70374161
E-mail: darkhan-tsaquur@yahoo.com

ИТГЭМЖЛЭГДСЭН ЛАБОРАТОРИЙН СОРИЛТЫН ТАЙЛАН

Дугаар он/№ : 2024/26-1
Сорьц ирүүлсэн газрын нэр, хаяг, утас : "ШАРЫН ГОЛ" ХХК
Сорьц авсан хүний нэр, албан тушаал : Г.Ганпүрэв Усны ахлах шинжээч
Сорьцын тоо, төрөл : 1 цэг, усны химийн шинжилгээ
Сорьц авсан огноо : 2024.08.16
Шинжилсэн огноо : 2024.08.16-23
Хуудасны тоо : 2/3

№	Шинжилгээний аргачлал	Усны химийн шинжилгээний үзүүлэлт	Хэмжих нэгж	MNS 6148:2010 ЗДХ	Агууламж 2030240801
1	MNS1097:2023	Ca ⁺ /кальци/	мг/л		74.1
2	MNS1097:2023	Mg ⁺ /магни/	мг/л		17.1
3	MNS1097:2023	Na ⁺ +K ⁺ /натри кали/	мг/л		24.5
4	MNS6832:2020	HCO ₃ ⁻ /гидрокарбонат/	мг/л		305.1
5	MNS 6271:2011	SO ₄ ⁻ /сульфат/	мг/л	500	31.9
6	MNS4424:2005	Cl ⁻ /хлорид/	мг/л	350	15.2
7	MNS1097:2023	Нийт эрдэсжилт	мг/л		467.9
8	MNS6836:2020	Жинлэгдэх бодис	мг/л		47.1
9	MNS6779:2019	Хатуулаг /Ca Mg/	мг-экв/л		5.11
10	MN ISO 7150-1:2006	NH ₄ ⁺ /аммони/	мгN/л	3.0	0.15
11	MNS6779:2019	NO ₂ ⁻ /нитрит/	мгN/л	1.0	0.001
12	MNS6834:2020	NO ₃ ⁻ /нитрат/	мгN/л	50.0	0.21
13	MN ISO 6878:2001	Pэрд /ортофосфат/	мгP/л	3.5	0.091
14	MNS 6272:2011	F /фтор/	мг/л		0.5
15	MNS 4430:2005	Fe /төмөр/	мг/л	0.30	0.07
16	MNS ISO10523:2001	РН /усны орчин/		6.5-8.5	7.50
17	MNS ISO7888:1999	ЕС /ЦДЧ/	µS/cm		500.0
18	MNS ISO11083:2001	Cr-VI /6 валентат хром/	мг/л	0.005	илрээгүй
19	MNS 6833:2020	Перманганатын исэлдэх чанар	мг/л		5.1

Товчилсон үг: ЗДХ-зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ
Тайлбар: 1. Дээжийн код: 2030240801- Шүүрлийн ус

ШИНЖИЛГЭЭ ГҮЙЦЭТГЭСЭН:
БОШЛ-ИЙН УСНЫ АХЛАХ ШИНЖЭЭЧ
ХЯНАСАН:
БОШЛ-ИЙН ХЯНАЛТЫН ШИНЖЭЭЧ ИМ
БАТАЛГААЖУУЛСАН:
УОШХ-ИЙН ДАРГА

Г.ГАНПҮРЭВ
Э.САЙНЗАЯА
М.АЛИМАА

Сорилтын дүн нь зөвхөн шинжилсэн сорьцонд хамаарна

ДАРХАН-УУЛ АЙМГИЙН
УС ЦАГ УУР ОРЧНЫ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ТӨВ
БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ
ЛАБОРАТОРИ

Дархан сум, 5 дугаар баг, УЦУОШТ-ийн байр
Утас: 7037-3783, 70374161
E-mail: darkhan-tsaqur@yahoo.com

ИТГЭМЖЛЭГДСЭН ЛАБОРАТОРИЙН СОРИЛТЫН ТАЙЛАН

Дугаар он/№ : 2024/26-2
Сорьц ирүүлсэн газрын нэр, хаяг, утас : "ШАРЫН ГОЛ" ХХК
Сорьц авсан хүний нэр, албан тушаал : Г.Ганпүрэв Усны ахлах шинжээч
Сорьцын тоо, төрөл : 1 цэг, усны химийн шинжилгээ
Сорьц авсан огноо : 2024.08.16
Шинжилсэн огноо : 2024.08.16-23
Хуудасны тоо : 2/3

№	Шинжилгээний аргачлал	Усны химийн шинжилгээний үзүүлэлт	Хэмжих нэгж	MNS 6148:2010 ЗДХ	Агууламж
					2030240802
1	MNS1097:2023	Ca ²⁺ /кальци/	мг/л		128.1
2	MNS1097:2023	Mg ²⁺ /магний/	мг/л		84.4
3	MNS1097:2023	Na ⁺ +K ⁺ /натри кали/	мг/л		100.5
4	MNS6832:2020	HCO ₃ ⁻ /гидрокарбонат/	мг/л		751.0
5	MNS 6271:2011	SO ₄ ²⁻ /сульфат/	мг/л	500	200.5
6	MNS4424:2005	Cl ⁻ /хлорид/	мг/л	350	21.4
7	MNS1097:2023	Нийт эрдэсжилт	мг/л		1108.0
8	MNS6836:2020	Жинлэгдэх бодис	мг/л		223.5
9	MNS6779:2019	Хатуулаг /Ca Mg/	мг-экв/л		11.05
10	MN ISO 7150-1:2006	NH ₄ ⁺ /аммони/	мгN/л	3.0	1.40
11	MNS6779:2019	NO ₂ ⁻ /нитрит/	мгN/л	1.0	0.032
12	MNS6834:2020	NO ₃ ⁻ /нитрат/	мгN/л	50.0	3.12
13	MN ISO 6878:2001	Рард /ортофосфат/	мгP/л	3.5	0.044
14	MNS 6272:2011	F ⁻ /фтор/	мг/л		0.41
15	MNS 4430:2005	Fe /төмөр/	мг/л	0.30	0.25
16	MNS ISO10523:2001	РН /усны орчин/		6.5-8.5	7.85
17	MNS ISO7888:1999	ЕС /ЦДЧ/	µS/cm		1422.0
18	MNS ISO11083:2001	Cr-VI /6 вал-т хром/	мг/л	0.005	илрээгүй
19	MNS 6833:2020	Перманганатын исэлдэх чанар	мг/л		10.0

Төвчилсөн үг: ЗДХ-Зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ
Тайлбар: Дээжийн код: 2030240802- "Шарын гол" ХК-ий далангаас алдагдсан ус /Буянт алтны шүүрэлтийн ус/

ШИНЖИЛГЭЭ ГҮЙЦЭТГЭСЭН:
БОШЛ-ИЙН УСНЫ АХЛАХ ШИНЖЭЭЧ
ХЯНАСАН:
БОШЛ-ИЙН ХЯНАЛТЫН ШИНЖЭЭЧ
БАТАЛГААЖУУЛСАН:
УОШХ-ИЙН ДАРГА

Г.ГАНПҮРЭВ
Э.САЙНЗАЯА
М.АЛИМАА

Сорилтын дүн нь зөвхөн шинжилсэн сорьцонд хамаарна

ДАРХАН-УУЛ АЙМГИЙН
УС ЦАГ УУР ОРЧНЫ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ТӨВ
БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ
ЛАБОРАТОРИ

Дархан сум, 5 дугаар баг, УЦУОШТ-ийн байр
Утас: 7037-3783, 70374161
E-mail: darkhan-tsaguur@yahoo.com

ИТГЭМЖЛЭГДСЭН ЛАБОРАТОРИЙН СОРИЛТЫН ТАЙЛАН

Дугаар он/№ : 2024/26-3
Сорьц ирүүлсэн газрын нэр, хаяг, утас : "ШАРЫН ГОЛ" ХХК
Сорьц авсан хүний нэр, албан тушаал : Г.Ганпүрэв Усны ахлах шинжээч
Сорьцын тоо, төрөл : 1 цэг, усны химийн шинжилгээ
Сорьц авсан огноо : 2024.08.16
Шинжилсэн огноо : 2024.08.16-23
Хуудасны тоо : 2/3

№	Шинжилгээний аргачлал	Усны химийн шинжилгээний үзүүлэлт	Хэмжих нэгж	MNS 4586:98 ЗДХ	Агууламж		
					2030 240803	2030 240804	2030 240805
1	MNS1097:2023	Ca ²⁺ /кальци/	мг/л		45.2	99.0	78.5
2	MNS1097:2023	Mg ²⁺ /магни/	мг/л		18.5	56.0	28.0
3	MNS1097:2023	Na ⁺ +K ⁺ /натри кали/	мг/л		21.5	61.5	41.0
4	MNS6832:2020	HCO ₃ ⁻ /гидрокарбонат/	мг/л		213.5	545.0	295.5
5	MNS 6271:2011	SO ₄ ²⁻ /сульфат/	мг/л	100	31.7	90.2	71.2
6	MNS4424:2005	Cl ⁻ /хлорид/	мг/л	300	7.0	15.8	10.2
7	MNS1097:2023	Нийт эрдэсжилт	мг/л		344.7	892.5	640.5
8	MNS6836:2020	Жинлэгдэх бодис	мг/л		5.7	94.5	85.0
9	MNS6779:2019	Хатуулаг /Ca Mg/	мг-экв/л		2.50	9.15	8.08
10	MN ISO 7150-1:2006	NH ₄ /аммони/	мгN/л	0.5	0.20	0.35	0.31
11	MNS6779:2019	NO ₂ /нитрит/	мгN/л	0.02	0.010	0.015	0.011
12	MNS6834:2020	NO ₃ /нитрат/	мгN/л	9.0	0.12	2.00	1.41
13	MN ISO 6878:2001	P ₂ OP ₄ /ортофосфат/	мгP/л	0.1	0.048	0.035	0.041
14	MNS 6272:2011	F ⁻ /фтор/	мг/л	1.5	0.40	0.51	1.15
15	MNS 4430:2005	Fe /төмөр/	мг/л		0.03	0.06	0.07
16	MNS ISO10523:2001	PH /усны орчин/		6.5-8.5	8.14	7.55	7.68
17	MNS ISO7888:1999	ЕС /ЦДЧ/	µS/cm		352.0	1172.0	776.0
18	MNS ISO11083:2001	Cr-VI /6 вал-т хром/	мг/л	0.01	илрээгүй	илрээгүй	илрээгүй
19	MNS 6833:2020	Перманганатын исэлдэх чанар	мг/л	10	3.0	9.8	8.2

Товчилсон үг: ЗДХ-зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ
Тайлбар: Дээжийн код: 2030240803 - Шарын голын ус хаяхаас өмнө цэвэр цэг
2030240804 - Шарын гол руу далангийн ус хаясан хэсэг
2030240805 - Шарын голын ус хаясан доод цэг

ШИНЖИЛГЭЭ ГҮЙЦЭТГЭСЭН:
БОШЛ-ИЙН УСНЫ АХЛАХ ШИНЖЭЭЧ
ХЯНАСАН:
БОШЛ-ИЙН ХЯНАЛТЫН ШИНЖЭЭЧ
БАТАЛГААЖУУЛСАН:
УОШХ-ИЙН ДАРГА

Г.ГАНПҮРЭВ
Э САЙНЗАЯА
М.АЛИМАА

Сорилтын дун нь зөвхөн шинжилсэн сорьцонд хамаарна

ДАРХАН-УУЛ АЙМГИЙН
УС ЦАГ УУР ОРЧНЫ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ТӨВ
БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ
ЛАБОРАТОРИ

Дархан сум, 5 дугаар баг, УЦУОШТ-ийн байр
Утас: 7037-3783, 70374161
E-mail: darkhen-tsaquur@yahoo.com

ЛАБОРАТОРИЙН СОРИЛТЫН ТАЙЛАН

Дугаар он/№ : 2024/22
Сорьц ирүүлсэн газрын нэр, хаяг, утас : "ШАРЫН ГОЛ" ХК
Сорьц авсан хүний нэр, албан тушаал : Ө.Алтанзул, БОШЛ-ийн агаарын шинжээч
Сорьцын тоо, төрөл : 4 цэг, хөрсний бохирдлын шинжилгээ
Сорьц авсан огноо : 2024.08.16
Шинжилсэн огноо : 2024.08.17-2024.08.30
Хуудасны тоо : 3/3

№	Шинжилгээний аргын стандарт	Хөрсний химийн шинжилгээний үзүүлэлт	Хэмжих нэгж	MNS 3297:2019 ЗДХ	Үзүүлэлтүүд			
					3030240801	3030240802	3030240803	3030240804
1	MNS3310:91	Хөрсний ялзмаг	%		1.41	0.78	6.60	1.93
2		Нитрат, NO ₃	мг/кг	130	8.2	5.5	127.6	13.8
3		Сульфат, SO ₄	мг/кг	160	94.7	14.8	158.0	125.0
4		Аммони, NH ₄	мг/кг		5.19	6.67	11.1	4.45
5		Фосфор, P ₂ O ₅	мг/кг		4.6	6.6	5.6	7.8
6		РН			7.27	7.90	6.98	7.27
7		ЕС	µS/cm		594	140.3	1720	794

Товчилсон үг: ЗДХ - зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ
Дээжийн код: 3030240801- Буянт алтны уурхайн олборлолтын хэсэг
3030240802- Буянт алтны уурхайн баяжуулалтын хэсэг
3030240803- Оффис орчин
3030240804- Хаягдлын овоолгын хэсэг

Тайлбар:

- Хөрсний сорьц авсан арга: Диагоналийн арга
- Хот, суурин газрын хөрсний эрүүл ахуйн аюулгүйн үзүүлэлт, бохирдлыг үнэлэх MNS3297:2019 стандарт дахь хөрсний эрүүл ахуйн шаардлагын химийн үзүүлэлтээр нитрат /NO₃/, сульфат /SO₄/-ын агууламж зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээнээс давсан бохирдолгүй.

ШИНЖИЛГЭЭ ГҮЙЦЭТГЭСЭН:
БОШЛ-ИЙН АГААРЫН АХЛАХ ШИНЖЭЭЧ
ХЯНАСАН:
БОШЛ-ИЙН ХЯНАЛТЫН ШИНЖЭЭЧ,
БАТАЛГААЖУУЛСАН,
УОШХ-ИЙН ДАРГА

Б.ҮҮРИЙНТУЯА
Э.САЙНЗАЯА
М.АЛИМАА

Сорилтын дүн нь зөвхөн шинжилсэн сорьцонд хамаарна

ДАРХАН-УУЛ АЙМГИЙН
УС ЦАГ УУР ОРЧНЫ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ТӨВ
БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ
ЛАБОРАТОРИ

Дархан сум. 5 дугаар баг.УЦУОШТ-ийн байр
Утас: 7037-3783, 70374161
E-mail: darkhan-tsaquur@yahoo.com

Дугаар он/№ : 2024/04-6
Сорьц ирүүлсэн газрын нэр, хаяг, утас : “ШАРЫН ГОЛ” ХК
Сорьц авсан хүний нэр, албан тушаал : Т.Бат-Эрдэнэ, экологийн асуудал хариуцсан байцаагч цагдаагийн ахмад
Сорьцын тоо, төрөл : 3 цэг, Усны химийн шинжилгээ
Сорьц авсан огноо : 2024.06.14
Сорьц шинжилсэн огноо : 2024.06.19-25
Хуудасны тоо : 1/2-2

№	Шинжилгээний аргачлал	Усны химийн шинжилгээний үзүүлэлт	Хэмжих нэгж	MNS 4586:98 ЗДХ	2030 240602	2030 240603	2030 240604
1	MNS1097:2023	Ca ⁺ /кальци/	мг/л		49.7	102.5	82.5
2	MNS1097:2023	Mg ⁺ /магни/	мг/л		17.5	60.0	30.0
3	MNS1097:2023	Na ⁺ +K ⁺ /натри кали/	мг/л		24.8	65.3	45.0
4	MNS6832:2020	HCO ₃ ⁻ /гидрокарбонат/	мг/л		233.1	585.0	305.2
5	MNS 6271:2011	SO ₄ ⁻ /сульфат/	мг/л	100	33.7	95.6	75.2
6	MNS4424:2005	Cl ⁻ /хлорид/	мг/л	300	8.2	19.6	12.2
7	MNS1097:2023	Нийт эрдэсжилт	мг/л		364.7	902.7	660.1
8	MNS6836:2020	Жинлэгдэх бодис	мг/л		3.76	114.5	102.0
9	MNS6779:2019	Хатуулаг /Ca Mg/	мг-экв/л		2.90	10.65	6.56
10	MN ISO 7150-1:2006	NH ₄ ⁺ /аммони/	мгN/л	0.5	0.27	0.49	0.39
11	MNS6779:2019	NO ₂ ⁻ /нитрит/	мгN/л	0.02	0.011	0.018	0.014
12	MNS6834:2020	NO ₃ ⁻ /нитрат/	мгN/л	9.0	0.14	2.45	1.58
13	MN ISO 6878:2001	Рэрд /ортофосфат/	мгP/л	0.1	0.041	0.048	0.056
14	MNS 6272:2011	F ⁻ /фтор/	мг/л	1.5	0.49	0.45	1.05
15	MNS 4430:2005	Fe /төмөр/	мг/л		0.04	0.15	0.12
16	MNS ISO10523:2001	РН /усны орчин/		6.5-8.5	8.38	7.75	7.84
17	MNS ISO7888:1999	ЕС /ЦДЧ/	µS/cm		462.0	1372.0	856.0
18	MNS ISO11083:2001	Cr-VI /6 валентат хром/	мг/л	0.01	илрээгүй	илрээгүй	илрээгүй
19	MNS 6833:2020	Перманганатын исэлдэх чанар	мг/л	10	4.0	10.5	8.9

Товчилсон үг: ЗДХ-зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ
Кодын тайлбар: 2030240602 – Шарын голын хаягдал ус хаяхаас өмнө цэг
2030240603 – Шарын голд шүүрэлтийн ус хаясан хэсэг
2030240604 - Шарын голын ус хаясан доод цэг

ШИНЖИЛГЭЭ ГҮЙЦЭТГЭСЭН:
БОШЛ-ИЙН УСНЫ АХЛАХ ШИНЖЭЭЧ
ХЯНАСАН:
БОШЛ-ИЙН ХЯНАЛТЫН ШИНЖЭЭЧ, ЧМ
БАТАЛГААЖУУЛСАН:
УОШХ-ИЙН ДАРГА

Д.ТҮВШИНЖАРГАЛ

Э.САЙНЗАЯА

М.АЛИМАА

Сорилтын дүн нь зөвхөн шинжилсэн сорьцонд хамаарна

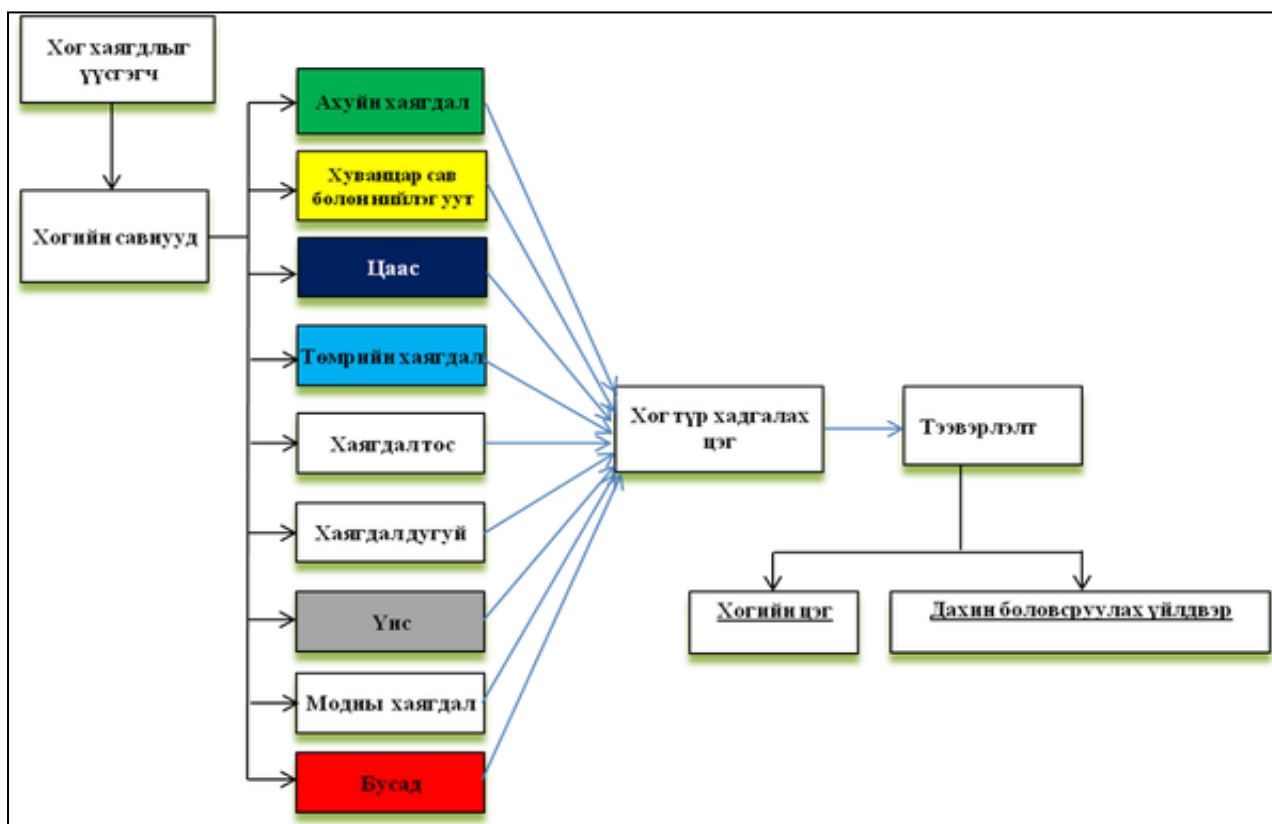
IV.7 Хог хаягдлын менежмент

Хатуу хог хаягдлын төрөл

1. Ажлын байрууд, ажиллагсдын цайны газрын хог хаягдал
2. Төмрийн хаягдал

3. Ажлын байрууд, ажиллагсдын цайны газраас гарч буй ахуйн хог хаягдлын хэмжээ жилд дунджаар 401 м3. Ахуйн хог хаягдлыг зориулалтын хогийн бункерт хурааж, 7 хоногт 1 удаа өөрийн унаагаар ачиж зайлуулан сумын төвлөрсөн хогийн цэгт хаядаг. Механик засварын хэсэг болон үйлдвэрлэлийн үүсэлтэй металл хаягдлыг тусгай талбайд цуглуулж, тээвэрлэн борлуулдаг ба бүрэн цэвэрлэж зайлуулсан. Хатуу хог хаягдлыг тээвэрлэх зардлыг үйл ажиллагааны зардалд тусган зарцуулдаг. Мөн сумын хот тохижуулах хэсэгтэй 1 жилийн хугацаатай гэрээ хийн хамтран ажиллаж байна.

Ахуйн хог хаягдал: хог хаягдлын хадгалалт, тээвэрлэлтийн схем

Үйлдвэрлэлийн хог хаягдал:

1. “Хог хаягдал цуглуулах эрх бүхий байгууллага” хог хаягдал цуглуулах, тээвэрлэх зөвшөөрөлтэй, мэргэжлийн болон сумын хот тохижуулахтай хамтран ажиллаж байна.

2. “Бусад хог хаягдал” гэж аливаа хогноос дахин ашиглах боломжтой хог хаягдлын хэсгийг зайлуулахад үлдсэн ахуйн хог хаягдлын хэсгийг хэлнэ. “Бусад хог хаягдал”-д аюултай хог хаягдал, барилгын хог хаягдал, цахилгаан барааны хаягдал ба эмнэлгийн хог хаягдал орохгүй болно.

3. “Эх үүсвэр дээр ангилах” гэдэг нь хог хаягдлыг үүсгэгч этгээд дахин ашиглах боломжтой болон бусад хог хаягдал, ахуйн аюултай хог хаягдал, барилгын хог хаягдал, эмнэлгийн хог хаягдал гэж энэхүү журамд заасны дагуу ангилан хаяж байна.

4. Дахин ашиглагдах боломжтой хог хаягдалд дараах хог хаягдалд ангилал хийж байна.

- Цаас сонин, сэтгүүл, дэвтэр, бичгийн цаас, төрөл бүрийн боодлын цаас, картон цаас, сүү, шүүсний тетропак савлагаа

- Хуванцар төрөл бүрийн ус, ундааны хуванцар сав, кетчуп, ургамлын тос, бие угаагч шингэн, шампунь, угаалгын шингэний хуванцар сав,

- Хөнгөн цагаан, металл, зэс, гууль төрөл бүрийн хөнгөн цагаан, металл, зэс, гууль сав

- Шил хүнсний болон ундааны төрөл бүрийн шилэн сав

- Модон эдлэлийн хаягдал

- Гялгар уут, хуванцар сав баглаа боодол

5. Бусад хог хаягдалд дараах хог хаягдлыг оруулна.

- Нүүрсний үнс

- Түргэн муудах хоол, хүнсний хаягдал

- Ариун цэврийн хэрэглэлийн хаягдал

- Дахин ашиглагдах хог хаягдлын ангилалд ороогүй бусад хог хаягдал

б. Ахуйн аюултай хог хаягдал гэдэг нь айл өрхөд үүссэн, нийтийн эрүүл мэнд, хүрээлэн буй орчинд аюул учруулж буй болон учруулах боломжтой хог хаягдлыг хэлнэ. Ахуйн аюултай хог хаягдалд дараах хог хаягдлыг хамруулна.

- о Будаг, уусгагч бодис
- о Өөрөө явагч тээврийн хэрэгслээс үүсэх хаягдал (ашигласан тос, масло, үл хөлдөх шингэн, дугуй)
- о Мөнгөн ус агуулсан хаягдал (термометр, мөнгөн ус ашиглагдсан унтраалга-залгуурын төхөөрөмж, өдрийн гэрэл, энэ төрлийн гэрэлтүүлгийн хэрэгсэл)
- о Электрон барааны хаягдал (, гар утас)
- о Аэрозол буюу шүршигч савтай бүтээгдэхүүний хаягдал (пропан цилиндр)
- о Түлэгч, идэмхий бодисууд (цэвэрлэгээний бодис)
- о Хөргөгч бодис агуулсан гэр ахуйн бараа
- о Зарим тусгай батарей (литийн, никель кадмийн, электрон цагны зай) Тус тус ангилал хийж сумын хот тохижуулахтай гэрээ хийн ажиллаж байна. Мөн хог хаягдлын дэвтэр гарган өдөр бүр бүртгэл хийж байна.

V. СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТАЛААРХ ДҮГНЭЛТ

Байгаль орчин хамгаалах талаар мэдээлэл түгээх, ажилчдын дунд сургалт явуулах чиглэлээр өнгөрсөн хугацаанд нэлээд ажлыг зохион байгуулсан бөгөөд 2021 онд уг ажлыг үргэлжлүүлэн хийнэ.

Дархан-Уул аймгийн МХГ-ын БО –ы улсын байцаагч албан ажлын чиглэлээр байнгын холбоотой ажилладаг бөгөөд цаг тухайд нь шаардлагатай зөвлөгөөг авдаг. Шарын гол сумын БО -ы улсын байцаагч байнгын хяналт тавин ажилладаг.

Мөн Дархан – Уул аймгийн Цаг уур орчны хяналт шинжилгээний албаар ШТС, Гүний уурхайн ус шүүрүүлж буй труба, Шарын голын доод, дээд 2 цэгээс дээж аван улирал бүр шинжилгээнд өгч, хянаж ажилладаг.

Үүсч болох аюулаас хамгаалах, ослын үед авах арга хэмжээний талаар тус компани нь иж бүрэн төлөвлөгөө боловсруулан ажилладаг бөгөөд уг аваар устгах төлөвлөгөөний хүрээнд Сумын засаг даргын тамгын газар, Онцгой байдлын алба,

Цагдаагийн тасаг, Эрүүл мэндийн төв, ЦХКомпанитай анхан шатны мэдээлэл солилцох цаашлаад УМХГ, Дархан-Уул аймгийн Байгаль орчны газар зэрэг төрийн байгууллагатай мэдээлэл солилцон ажиллаж ирсэн.

Осол аваар түүнийг устгах үед ажиллах албан тушаалтны эрх, үүргийг онцгойлон тусгаж өгсөн бөгөөд ослын үед ажиллах материаллаг бааз, хэрхэн ажиллах талаарх чиглэл, арга замуудыг мөн тодорхойлсон.

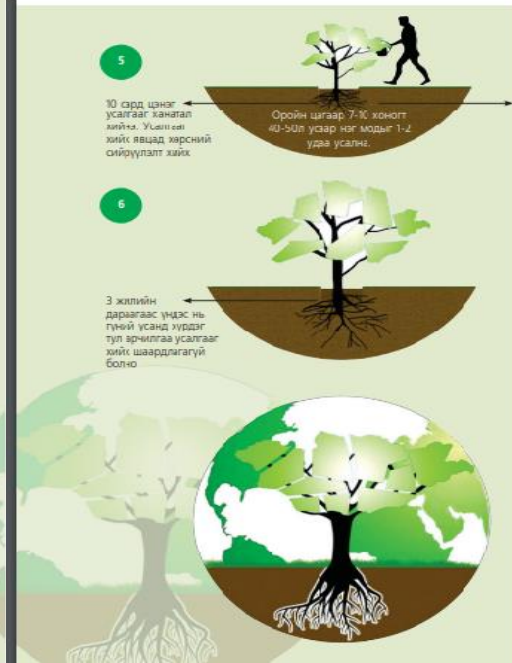
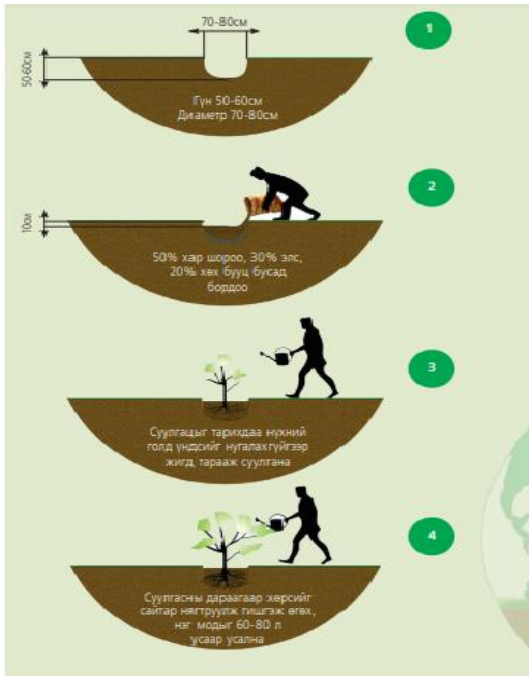
2022 онд техникийн нөхөн сэргээлтийг нүүрсний уурхайн ухаш болох 26.1 га талбайд нөхөн дүүргэлтийн ажил хийгдсэн. Дүйцүүлэн хамгаалах ажилд 12.2 талбайг овоолгуудыг хэлбэршүүлж, захиргаа, төв постын орчмын га талбайд шимт хөрс дэвсэж, олон наст ургамал, мод тарьсан.

Тэрбум модны хүрээнд хэрэгжүүлсэн ажил

Тэрбум мод үндэсний хөтөлбөрийг дэмжиж 1500 ш мод тарихаар төлөвлөж 1000 ш Улиас мод, 500 ш Агч мод тарьсан. Мод тарьсан талбай өмнөх жилүүдэд олборлолт хийж дууссаж сул орон зайн дүүргэлт техникийн болон биологийн нөхөн сэргээлт тус тус хийж гүйцэтгэсэн, хөрсний чийг хадгалах, намаг татам газар тарихад маш тохиромжтой мод юм.

Тарих бургасын мод /бэлдэцийг/ Дархан Уул аймгийн Хонгор суманд үйл ажиллагаа явуулдаг мод үржүүлгийн газраас худалдан авах /Домогт Шарын гол ХК /-тай хамтран ажиллаасан.

- 1500 ширхэг бмодыг 10 га талбайд тарьж ургуулж байна.
- Тусгай зөвшөөрлийн талбай

Өглөө услахад
өдрийн турш
усалчлан усална, бет
дээр нь өөрийн
чийгээ алддаг
тул зөвхөн орой
усална.

Нийт 1500 модны 1000 улиас, 500 агч тарьсан. Модны ургалтын байдал 90 хувийн ургалтай явж байна